

378.147(082)
Т 78

МОН України
Криворізький ДПУ
Індустріально-педагогічний факультет

**ТРУДОВА ТА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА
МОЛОДІ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць
Випуск 8

м. Кривий Ріг
2007

Савченко Л.О. канд. пед.наук, доцент
Індустріально-педагогічний факультет
Криворізький ДПУ

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО СТУДЕНТІВ ЯК УМОВА ЇХ УСПІШНОГО НАВЧАННЯ

У „Державній національній програмі „Освіта”: Україна ХХІ ст.” зазначається, що згідно з принципом гуманізації навчання, сучасний етап розвитку системи освіти характеризується теоретичним переосмисленням і практичним втіленням „індивідуального підходу до дітей, створенням максимально сприятливих умов для розвитку і саморозвитку особистості школяра, виявленням та активним використанням його індивідуальних особливостей у виховній роботі вчителя” [1,с.4].

В статті розглянута проблема впровадження індивідуального підходу в процес навчання студентів у вищих навчальних закладах.

Одним із таких підходів, що дає змогу вирішувати завдання всебічного розвитку особистості, є особистісно-орієнтований підхід, здійснення якого означає, що в центрі навчально-виховного процесу стоять інтереси, потреби та можливості тих, хто навчається

У педагогічній теорії особистісно-орієнтований підхід реалізується через принцип індивідуального підходу, що передбачає вивчення вчителем індивідуальних можливостей кожного студента (учня) та підбір специфічних відповідних форм та методів навчання і виховання. Нехтування індивідуальними особливостями студентів призводить до того, що навіть здібні з них втрачають інтерес до навчання. Належним чином поставлене навчання передбачає знання кожного студента, тому що без урахування його індивідуальності неможливе успішне їх навчання і виховання. Проблемою використання індивідуального підходу займалися такі педагоги, як: В.М.Галузинський, А.А. Кузнецова, Е.І. Петровський та ін.

Мета статі – визначити ефективність впровадження індивідуального підходу до навчання як необхідної умови успішності навчання в вищих навчальних закладах на індустріально-педагогічних факультетах.

Отримані результати. Індивідуальний підхід - принцип педагогіки, згідно з яким у навчально-виховній роботі зі студентами досягається

педагогічний вплив на кожного з них. Останній ґрунтується на знанні особистих рис студентів і умов їх життя. Знаючи інтереси і нахили студентів, педагог заохочує їх до успішної роботи у повній відповідності з їхніми можливостями, сприяє просуванню вперед студентів з середньою успішністю, допомагає відстаючим ліквідувати прогалини в знаннях. Проблема індивідуального підходу до студентів не може бути успішно вирішена без знань педагогом психології. Багато психологів займалися проблемою індивідуального підходу у зв'язку з необхідністю вирішення задач формування особистості майбутнього педагога. Сучасна психологія виділяє наступні істотні ознаки поняття „особистість”: особистість - це індивідуальність, тобто неповторне поєднання фізичних і психічних особливостей, властивих конкретній людині; особистість - це те, що відрізняє його від всіх інших людей (в світогляді, прагненнях, справах особи студента як громадянина); чим багатше духовний світ особистості, тим прогресивніше його погляди, тим більшу користь принесе він суспільству своєю працею.

І.С.Якиманська відмічає, що індивідуальний підхід здійснюється шляхом такої організації навчального процесу, яка будується з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і викладача та створює сприятливі умови для їх спільної продуктивної діяльності. Отже, індивідуальний підхід - це вищий рівень індивідуалізації навчання[2,с.33].

Індивідуальний підхід носить двоїчний характер і тісно пов'язаний з педагогічним тактом викладача. Останній найбільш успішно виявляється при дотриманні вимог індивідуального підходу і дає позитивні результати за наявності вмінь педагога співпрацювати зі студентами. Ці педагогічні реальності виступають як умова і засіб успішної підготовки майбутніх педагогів.

Індивідуальна робота - це виконання студентами завдань, отриманих від викладача або оволодіння ними за власною ініціативою. Вона має наступні види: діяльність окремого студента; виконання роботи студентом одночасно з іншими студентами групи; різне за часом виконання навчальної роботи; діяльність по виконанню загальної групової роботи; діяльність по виконанню окремого завдання.

Констатувальний експеримент показав низький рівень використання індивідуального підходу до навчання студентів. Практично, застосування у вузівській практиці особистісного підходу до студентів у навчанні знаходиться на низькому рівні. Причиною цього є на наш погляд, незначні знання по організації індивідуального підходу у самого викладача;

небажання педагогів шукати стимули активізації пізнавальної діяльності студентів; відсутність творчого підходу до даної проблеми. Сучасна освітня система повинна відповідати високим вимогам суспільства до особистості педагога. У своєму дослідженні ми провели опитування – анкету серед студентів третього курсу. Студентам пропонувалося визначити рівні розвитку пізнавальної активності на заняттях при вивченні дисциплін обслуговуючої праці. Було передбачено три рівня активності: низький (Н), середній (З), високий(У) рівень. Дані були занесені в таблицю.

Таблиця

Рівень пізнавальної активності студентів при вивченні дисциплін обслуговуючої праці

Рівневі показники	Рівні %		
	Н	З	У
1. Позитивне відношення й інтерес до предметів з обслуговуючої праці	36	40	24
2. Володіння уміннями, навичками, прийомами, засобами і знаннями в роботі з дисциплін обслуговуючої праці	45	35	20
3. Почуття впевненості в успіху, активність на заняттях	41	33	26
Загальний % показник рівнів пізнавальної активності до роботи з дисциплін з обслуговуючої праці	40,6	36	23,4

Аналіз Таблиці „Рівень пізнавальної активності студентів при вивченні предмету дозволяє помітити, що в основному переважає низький /40,6%/ та середній /36%/ рівні. Високий же рівень складає усього 23,4%. Доцільно відзначити те, що студенти позитивно відносяться до дисциплін з обслуговуючої праці й існує потреба /40%/ (з числа останніх) у вивченні цих предметів. Засмучує той факт, що в 36% досліджуваних студентів відсутній інтерес і бажання займатися обслуговуючою працею. Це свідчить про те, що студенти не вбачають зв'язки між процесами життєдіяльності та інформаційними технологіями, заняття ведуться нецікаво. Як наслідок цього: у 45% студентів низький рівень володіння знаннями з дисциплін з обслуговуючої праці. Не високий рівень сформованих умінь і навичок, а

звідси у них виникає почуття непевності в собі й в успіху. 41% студентів постійно мають потребу в стимулюванні. Усього 20% студентів володіє системою рішення інженерних, наукових та управлінських задач, арсеналом прийомів і способів роботи з дидактичним матеріалом, таблицями. Причину такого положення можна змінити, використовуючи в навчальному процесі особистісно-діяльнісний підхід та ігрові технології. Зібрані дані свідчать про те, що існує проблема у вивченні дисциплін з обслуговуючої праці.

Метою формувального експерименту було підвищення пізнавальної активності студентів засобами особистісного підходу та ігрових технологій на заняттях при вивченні студентами професійних курсів з обслуговуючої праці.

У процесі навчання використовувалися нестандартні заняття (ділова або рольова гра та інші форми організації навчання), що сприяло підвищенню рівня пізнавальної активності та якості знань студентів. Вони накопичували індивідуальний досвід роботи зі схемами, обчислювальними машинами різного типу, таблицями.

Порівнюючи результати формувального експерименту з констатувальним, ми дійшли висновку, що запропоновані нами активні форми навчання створювали умови для підвищення пізнавальної активності студентів та формування в них стійкого інтересу до обслуговуючої праці. Зібрані дані свідчать про те, що введення в навчальний процес особистісного підходу та ігрових технологій позитивно позначилося на росту інтересу і пізнавальної активності до вивчення дисциплін з обслуговуючої праці. Проведений експеримент показав, що індивідуалізація навчання вплинула на підвищення якості знань студентів. Такий висновок підтвердила підсумкова контрольна робота, результати якої занесені у таблицю.

Підсумкова перевірка знань

Рівні	Експериментальний		Контрольний	
	Констатуючий	Формуючий	Констатуючий	Формуючий
початковий	20	9	22	22
середній	45,3	26,3	46,8	46,4
достатній	25,7	45,7	22,2	22,6
високий	9	19	9	9
Якість знань	34	65,5	31	31

Дані таблиці свідчать, що картина успішності в експериментальній групі набагато краща, ніж у контрольній групі. Покращилися справи і з динамікою рівнів якості знань. Аналіз отриманих результатів свідчить про те, що зросла усвідомленість студентами цінності знань, збільшилась тривалість збереження нових знань у пам'яті, що пояснюється більш глибоким усвідомленням одержаних знань (студенти швидко і легко можуть відтворити вивчений матеріал у необхідних ситуаціях).

Слід зазначити, що зросла оперативність і гнучкість знань студентів. Якщо точність дій при виконанні практичних завдань була властива лише 10% студентів, то після впровадження ігрового навчання вона зросла до 21%. І навпаки, якщо 44% студентів не вміли згадати потрібний в даний момент спосіб діяльності, то після формульованого експерименту число їх становило 20%.

Висновки. Зібрані результати свідчать про те, що введення ігрового навчання у навчальний процес сприяє підвищенню якості знань студентів.

Дослідно-експериментальною роботою показала: при використанні індивідуальних завдань знімається психічна напруженість студентів; зникає страх перед аудиторією й педагогом; формується позитивний емоційний настрій; підвищуються знання майбутніх фахівців.

Аналіз експериментального матеріалу довів залежність між впровадженням у навчальний процес індивідуальних завдань і культурою спілкування у системі "викладач - студент". Було встановлено, чим різноманітніші та цікавіші індивідуальні завдання, тим активніше студенти їх виконують, а значить краще формується культура спілкування і, таким чином, підвищуються знання студентів.

Використана література

1. Державна національна програма „Освіта”: Україна XXI століття». - К.: Райдуга, 1994.-61с.
2. Якиманская И.С. Разработка технологии личностно-ориєнтованого обучения //Вопросы психологи. -1995. -№2.-С.31-41.